

Ekaineko Donibanez

Kosmos berriztearen ospakuntzak argi nabari zaizkigu neguan Eguberri eta udaran ekaineko Donibanez. Urtaro hauen izenak heurak ere kosmogoniar loturik bas daude; Eguberri eta Ekaina. Eguberri, eguzki berriztea edo eguna berriztea. Egunaren izen bera eguzkian sustatzen denez. Eta, Ekaina, eguzkia gainean (goren) aurkitzen den urtarrira.

Inoiz esan dudanez, egulegi zaharra bi urte muga horietan banatzen zen. Geroagoko zagu lautan zatieta, ilargiaren lau aldierririk loturik eta eguzkiaren lau aldiotara bateratuz.

René Guénón-enizat, *Symboles fondamentaux de la Science Sacrée* (1962), solstizio hauek, eguzkiaren ospakuntzak, gizonen eritziko kosmogoniaren bi ateak dira, ekaldeko erresumetan Jano-ren bi aurpegiengi sinbolizatzen dena eta, kristauzean, itxura horri jarraituz San Joan bietan ospatzen dena; San Joan Ebangelista eta San Joan Bautista zeala. Yahanan (elio, hobeto esan, Yehohanan), Jainkoaren misericordia edo alabanza esan nahi duena, haienatzat hartuz. Guri, behin pehin, semantikaren joko hau irristakorra iduritzen zaigu. Hala ere, gai kontzat, bilaketarako lagungarri zaigu.

Gai hau, Jose Mari Satrustegi adiskideak, argitaratu berri duen *Mitos y creencias* deritzan liburuaren 35-96 orrialdeetan ikus dezakegu zer no-lako sineskerak erabiliz diren edo erabilizten diren aguzkiaren ospakuntza hauetan. Eguzkia gurteaz soiltik 1977ko ekainaren 20an argitaratu nuen artikuluan irakur genezake eta igaz garai honeitan sorgin-keriak nahastea ihardun nintzen. Guizirotan badea gairik aski gure mitología zehatzago ikertuz joan ahal izateko. Batina oraingo honetan J. M. Satrustegi M. Eliade-ren teoriak harria egin duen azterketari aurrerapen handia deritzagu. Aurrezantean gai hauek ikertu behar-duenenarenzat behar beharrezko liburu da.

Ekaineko ospakuntzan, eguzkia gurtzeaz, ura, landare eta batez ere suaren ritoak erabiliko ditu, bakoitzaren inguruari bildu duena adierazitza. Ospakuntza horien bidez, gizonak, urtero berritzen du sorkundea.